

Ålands lagtings beslut om antagande av
Vallag för Åland

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

**1 kap.
Allmänna bestämmelser**

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om val till lagtinget och till kommunernas fullmäktige.

Grundläggande bestämmelser om val och valbarhet finns i självstyrelselagen, lagtingsordningen (2011:97) för Åland, kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland (*kommunallagen*) samt landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som inte har åländsk hembygdsrätt.

2 §

Rösträtt

Bestämmelser om rösträtt i lagtingsval finns i självstyrelselagen och lagtingsordningen för Åland.

Bestämmelser om rösträtt i kommunalval finns i grundlagen, självstyrelselagen, kommunallagen och landskapslagen om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som inte har åländsk hembygdsrätt.

Rösträtten får inte utövas genom ombud.

3 §

Tidpunkten för val

Ordinarie lagtingsval och ordinarie kommunalval förrättas det år då det har gått fyra år sedan senaste ordinarie val. Det är ordinarie val förrättas kallas *valår*.

Den tredje söndagen i oktober är *valdag*. Ordinarie lagtingsval och ordinarie kommunalval förrättas samtidigt.

Om nyval efter upplösning av lagtinget har förrättats före valdagen under ett valår, förrättas ordinarie lagtingsval följande gång på valdagen det fjärde året efter nyalet.

Bestämmelser om omval med anledning av överklagande, nyval efter upplösning av lagtinget och kommunalt fyllnadsval finns i 14 kap.

4 §

Valkretsar och röstningsområden

Vid lagtingsval är Åland en *valkrets*. Vid kommunalval är kommunen en valkrets. En kommun kan vid behov delas in i flera *röstningsområden*.

Fullmäktige fattar beslut om indelning av kommunen i röstningsområden. Om det sker en ändring i kommunindelningen efter det att en indelning i röstningsområden har gjorts, ska fullmäktige vid behov justera indelningen i röstningsområden. Fullmäktige bestämmer också till vilket röstningsområde en person ska hänföras som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

Bestämmelser om skydd av valhemligheten i små röstningsområden finns i 94 §.

Ett beslut om röstningsområden som fattas och meddelas till landskapsregeringen och till magistratsenheten vid Statens ämbetsverk på Åland senast i april träder i kraft den 15 oktober samma år. Om beslutet fattas eller meddelas efter april träder det i kraft den 15 oktober följande år.

Ett beslut om röstningsområden ska trots att besvär anförs hos Ålands förvaltningsdomstol iakttagas tills besvären har avgjorts, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Ett beslut som Ålands förvaltningsdomstol har fattat med anledning av besvär får inte överklagas genom besvär.

5 §

Valförrättning

Val förrättas genom att det anordnas *förtidsröstning* och *röstning på valdagen*. Landskapsregeringen och kommunerna anordnar gemensamt förtidsröstning och kommunerna anordnar röstning på valdagen.

6 §

Förtidsröstningsställen och vallokaler

Förtidsröstning anordnas på *förtidsröstningsställen* som antingen är *allmänna förtidsröstningsställen* eller *inrättningar*.

Kommunstyrelsen fattar beslut om allmänna förtidsröstningsställen i kommunen. I varje kommun ska finnas minst ett allmänt förtidsröstningsställe, om inte kommunstyrelsen efter överenskommelse med landskapsregeringen och en eller flera andra kommuner beslutar att det inte finns något behov av det.

Inrättningar är sjukhus, verksamhetsenheter inom socialvården som lämnar vård dygnet runt samt straffanstalter. Kommunstyrelsen kan därutöver bestämma att andra verksamhetsenheter inom socialvården ska vara förtidsröstningsställen.

Förutom på förtidsröstningsställen kan förtidsröstning ske per brev eller via internet på de sätt som anges i denna lag.

Röstning på valdagen anordnas i *vallokaler*.

Kommunstyrelsen ska fatta beslut om en vallokal i varje röstningsområde. Om det finns särskilda skäl kan vallokalen ligga utanför röstningsområdet.

Kommunen ska meddela sina beslut om förtidsröstningsställen och om vallokaler till landskapsregeringen och till magistratsenheten vid Statens ämbetsverk på Åland. De allmänna förtidsröstningsställen och vallokaler som har meddelats är röstningsställen vid valet även om ett yrkande på rättelse av kommunstyrelsens beslut enligt denna paragraf inte har behandlats, och även om sådana kommunalbesvär som har anförts hos Ålands förvaltningsdomstol och genom vilka ändring söks i beslut med anledning av rättelseyrkande inte har avgjorts. Rättelseyrkande hos kommunstyrelsen och kommunalbesvär över kommunstyrelsens beslut ska handläggas i brådskande ordning. I Ålands förvaltningsdomstols beslut i ett besvärärende får ändring inte sökas genom besvär.

2 kap. Valmyndigheter

7 §

Valmyndigheter

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för valens genomförande. Övriga valmyndigheter är centralnämnden för lagtingsval, de kommunala centralvalnämnderna, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna.

Valmyndigheterna ska sköta sitt uppdrag opartiskt.

Med begreppet *centralnämnder* avses i denna lag både centralnämnden för lagtingsval och de kommunala centralvalnämnderna.

8 §

Centralnämnden för lagtingsval

Landskapsregeringen ska i god tid före ett val tillsätta en *centralnämnd för lagtingsval* bestående av en ordförande, en vice ordförande och tre andra ledamöter samt fyra ersättare. Minst en av ledamöterna ska ha avlagt juridisk slutexamen vid universitet eller därmed jämförbar högskola samt ha erfarenhet av domaruppgifter eller förtrogenhet med de rättsområden som berör rösträtt.

Centralnämnden för lagtingsval är beslutsför då fem medlemmar är närvarande.

Landskapsregeringens registratorskontor fungerar som centralnämndens kansli. Landskapsregeringen ska tillhandahålla en sekreterare för centralnämnden för lagtingsval. Centralnämnden kan vid behov anställa personal för att biträda vid rösträkningen.

9 §

Kommunal centralvalnämnd

Fullmäktige i kommunen ska i januari valåret tillsätta en *kommunal centralvalnämnd* bestående av en ordförande, en vice ordförande och tre andra ledamöter. Fullmäktige utser samtidigt fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Den kommunala centralvalnämnden är beslutsför då fem medlemmar är närvarande. Kommunallagens bestämmelser om deltagande i sammanträde på distans tillämpas inte när det gäller sammanträden där valseklar hantearas.

Kommunkansliet fungerar som centralvalnämndens kansli. Kommunen ska tillhandahålla en sekreterare för den kommunala centralvalnämnden. Centralvalnämnden kan vid behov anställa personal för att biträda vid rösträkningen.

10 §

Valnämnd och valbestyrelse

Kommunstyrelsen ska i god tid före ett val tillsätta en *valnämnd* för varje röstningsområde och en *valbestyrelse* för inrättningar där förtidsröstning ska ordnas. Om kommunen inte är indelad i röstningsområden behöver ingen valnämnd tillsättas, den kommunala centralvalnämnden fungerar i så fall även som valnämnd. Vid behov kan flera valbestyrelser tillsättas.

En valnämnd består av en ordförande, en vice ordförande och tre andra ledamöter. Kommunstyrelsen utser också minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

En valbestyrelse består av en ordförande, en vice ordförande och en annan ledamot. Kommunstyrelsen utser också minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Valnämndernas och valbestyrelsernas medlemmar samt respektive ordförandes kontaktuppgifter ska meddelas till landskapsregeringen och till den kommunala centralvalnämnden.

Valnämnden respektive valbestyrelsen är beslutsför då tre ledamöter är närvarande.

11 §

Valförrättare

Den kommunala centralvalnämnden ska utse minst två *valförrättare* för varje allmänt förtidsröstningsställe i kommunen.

12 §

Mandatperioden för valmyndigheter och deras medlemmar

Mandatperioden för centralnämnden för lagtingsval, en kommunal centralvalnämnd, en valnämnd och en valbestyrelse varar till dess en ny nämnd eller bestyrelse har tillsatts.

Om en medlem eller ersättare i en nämnd eller en bestyrelse avlider, avgår eller utses till kandidat i ett val som hålls under mandatperioden ska en ny medlem eller ersättare utses. Kommunstyrelsen kan vid behov utse en tillfällig ersättare om en ersättare i den kommunala centralvalnämnden avlider, är jävig eller har förhinder.

13 §

Centralnämndernas sammanträden

Inför ett val sammanträder centralnämnden för lagtingsval och de kommunala centralvalnämnderna på kallelse av ordföranden första gången senast den måndag som infaller den 48 dagen före valdagen. Därefter sammanträder centralnämnderna den 33, 30 och 27 dagen före valdagen, på valdagen, dagen efter valet samt senast den fjärde dagen efter valet. De kommunala centralvalnämnderna sammanträder dessutom fredagen före valdagen. Centralnämnderna kan även sammanträda vid andra tillfällen.

Utöver vad som anges i 1 mom. sammanträder centralnämnden för lagtingsval i den utsträckning som behövs för att fullgöra sina uppgifter enligt 3 och 10 kap.

14 §

Rätt att närvara vid valmyndigheternas sammanträden

Varje valmyndighet beslutar om rätten att närvara och yttra sig vid dess sammanträden för andra personer än dem som på grund av sina uppgifter enligt denna lag har rätt att delta i sammanträdena. Bestämmelserna i den i kommunallagen avsedda förvaltningsstadgan om rätt för andra än ledamöterna i ett organ att närvara och yttra sig vid ett organs sammanträden tillämpas inte.

En valobservatör som utsetts av landskapsregeringen, av en behörig nordisk myndighet eller av ett behörigt internationellt organ har rätt att närvara då de valmyndigheter som avses i denna lag utför sina uppgifter.

15 §

Jävsbestämmelser

Den som är kandidat i lagtings- eller kommunalvalet får inte vara medlem eller ersättare i centralnämnden för lagtingsval eller i en kommunal centralvalnämnd. Bestämmelser om jäv för medlemmar och ersättare i centralnämnden för lagtingsval och i kommunala centralvalnämnder finns i 24 och 25 §§ i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (*förvaltningslagen*).

Den som är kandidat i lagtings- eller kommunalvalet får inte vara medlem eller ersättare i en valnämnd eller valbestyrelse och inte heller vara valförrättare. En kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar får inte vara medlem eller ersättare i en valbestyrelse eller vara valförrättare. Med make eller maka avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap. Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas inte på valnämndens eller valbestyrelsens medlemmar, deras ersättare eller på valförrättare.

Om en medlem eller ersättare i en nämnd eller en bestyrelse på grund av jäv är förhindrad att delta i ett visst beslut, får ärendet handläggas även om antalet deltagande i sammanträdet på grund av hindret inte uppgår till föreskrivet antal.

3 kap. Rösträttsregister och vallängder

16 §

Valregistermyndighet

Landskapsregeringen är *valregistermyndighet* enligt denna lag, om inte funktionen helt eller delvis har överförts på en riksmyndighet genom överenskommelseförordning.

17 §

Rösträttsregister

Valregistermyndigheten ska senast den måndag som infaller den 41 dagen före valdagen upprätta ett *rösträttsregister*. I registret införs de som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret är röstberättigade i de kommande valen.

Uppgifterna tas in i rösträttsregistret sådana de är i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret den 1 september klockan 24. För varje röstberättigad antecknas

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) adress,
- 4) hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),
- 5) åländsk hembygdsrätt,
- 6) röstningsområde,
- 7) vallokal på valdagen och adressen till vallokalen,
- 8) datum för införande i rösträttsregistret,
- 9) om personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen och
- 10) om en spärrmarkering har gjorts med stöd av 36 § lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (FFS 661/2009).

Hemkommun, åländsk hembygdsrätt och i vilket val en person har rösträtt anges på ett av följande sätt:

- 1) om personen har åländsk hembygdsrätt och har sin hemkommun på Åland anges att han eller hon har rösträtt i båda valen,
- 2) om personen har åländsk hembygdsrätt men inte har sin hemkommun på Åland anges att han eller hon har rösträtt i lagtingsvalet; i det fallet antecknas i stället den senaste hemkommunen på Åland eller den senaste folkbokföringskommunen enligt lagen om hemkommun och det röstningsområde personen senast tillhört, eller
- 3) om personen saknar åländsk hembygdsrätt men har sin hemkommun på Åland och har rösträtt i kommunalvalet enligt landskapslagen om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt antecknas personens hemkommun, från vilken tidpunkt han eller hon utan avbrott har haft en kommun på Åland som sin hemkommun och personens medborgarskap, om han eller hon inte är finsk medborgare.

18 §

Tilläggsanteckningar i rösträttsregistret

Efter att rösträttsregistret har upprättats antecknar valregistermyndigheten följande uppgifter i registret vid en röstberättigad person:

- 1) om personen har avlidit eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades antecknas dödsfallet,
- 2) om personen har framställt ett rättelseyrkande och det är anhängigt antecknas det; om yrkandet är avgjort antecknas hur det har avgjorts,
- 3) om personen saknar rösträtt enligt en korrigerings av en oriktig anteckning som centralnämnden för lagtingsval har gjort antecknas detta,

4) om den röstberättigade har röstat under förtidsröstningstiden antecknas det med omnämmande av om han eller hon röstat i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen, och

5) om en sådan spärrmarkering som avses i 17 § 2 mom. 10 punkten har gjorts i befolkningsdatasystemet efter att rösträttsregistret upprättades antecknas detta.

En anteckning om förtidsröstning kan också göras i rösträttsregistret enligt bestämmelserna i 29 §.

19 §

Röstkort

Valregistermyndigheten ska upprätta ett *röstkort* för var och en som har införts i rösträttsregistret. Röstkortet ska innehålla följande uppgifter:

1) den röstberättigades fullständiga namn, hemkommun, röstningsområde och vallokal på valdagen samt adressen till vallokalen, dock så att hemkommunen ersätts med folkbokföringskommun eller den senaste hemkommunen på Åland om personen inte har sin hemkommun på Åland,

2) den röstberättigades adress som den är införd i befolkningsdatasystemet den 1 september klockan 24,

3) vilket eller vilka val den röstberättigade har rösträtt i,

4) valdagen och förtidsröstningstiden,

5) kontaktuppgifter till valregistermyndigheten, centralnämnden för lagtingsval och den kommunala centralvalnämnden,

6) de register eller datasystem som röstkortets uppgifter grundar sig på, och

7) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning.

Röstkortet ska kunna användas som följbrev vid förtidsröstningen. Röstkortet kan dessutom innehålla uppgifter i optiskt läsbar form i den utsträckning som behövs, samt information om valen.

Valregistermyndigheten ska skicka ut röstkorten till de röstberättigade som har en känd adress senast den torsdag som infaller den 31 dagen före valdagen.

20 §

Information om rösträtt och rätt att kandidera

Landskapsregeringen ska i god tid före ett val informera personer som har rösträtt i kommunalvalet, men som inte har åländsk hembygdsrätt, om de bestämmelser som gäller för utövande av rösträtten och rätten att kandidera.

21 §

Granskning av uppgifter

Uppgifterna i rösträttsregistret, med undantag för personbeteckningarna, finns tillgängliga för granskning hos eller lämnas ut avgiftsfritt per telefon från valregistermyndigheten under tjänstetid från och med den torsdag som infaller den 38 dagen före valdagen. Landskapsregeringen kan bestämma att uppgifterna ska finnas tillgängliga för granskning också på andra ställen under samma tid.

Valregistermyndigheten kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Personbeteckning anges enbart i utdrag som ges till den som utdraget gäller eller till en valmyndighet enligt denna lag, om utdraget ges till någon annan ska personbeteckningen utelämnas. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till valmyndigheten.

Landskapsregeringen ska informera om hur man får uppgifter ur rösträttsregistret och om hur man gör ett rättelseyrkande. Av informationen ska också framgå att rättelseyrkanden behandlas av centralnämnden för lagtingsval.

I de fall där utlämnandet av personuppgifter är begränsat med en spärrmarkering enligt 4 kap. 36 § lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, är endast uppgifterna om fullständigt namn och datum för införande i rösträtsregistret tillgängliga för granskning.

22 §

Rättelseyrkande

Den som anser att han eller hon felaktigt har utlämnats ur rösträtsregistret eller att en anteckning i rösträtsregistret om honom eller henne är oriktig, kan lämna in ett skriftligt rättelseyrkande. Rättelseyrkandet ska vara inlämnat till valregistermyndigheten senast den måndag som infaller den 20 dagen före valdagen före klockan 16.

Ett rättelseyrkande får också lämnas in på grund av omständigheter som påverkar rösträtten och som har inträffat efter att rösträtsregistret upprättades.

Om en röstberättigad persons flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till den lokala registermyndigheten efter den 1 september har den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan rätt att yrka på rättelse av uppgifter om personens adress, hemkommun, röstningsområde eller vallokal.

Landskapsregeringen ska utarbeta en blankett som kan användas för framställande av rättelseyrkande, samt se till att sådana blanketter finns på kommunkanslierna och på de ställen där uppgifterna i rösträtsregistret finns tillgängliga.

Kommunen ska på begäran bistå den som vill yrka på rättelse genom att utan dröjsmål vidarebefordra ett rättelseyrkande till valregistermyndigheten.

Valregistermyndigheten ska utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet tillsammans med den utredning som behövs i ärendet till centralnämnden för lagtingsval för avgörande. Om ett rättelseyrkande har lämnats in direkt till centralnämnden för lagtingsval ska nämnden göra de utredningar som behövs.

23 §

Avgörande av rättelseyrkande

Centralnämnden för lagtingsval ska avgöra rättelseyrkandena senast den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen.

Ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande ska delges den som framställt yrkandet genom bevislig delgivning. Om beslutet innebär att personen i fråga införs i rösträtsregistret, ska centralnämnden för lagtingsval samtidigt skicka ett röstkort till honom eller henne.

Om mottagarens adress inte är känd ska beslutet publiceras på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla fram till valdagen. Personbe-teckningen får inte framgå i anslaget. Om beslutet gäller att personen saknar rösträtt ska grunden för yrkandet och för beslutet inte anges i anslaget.

24 §

Självrättelse av rösträtsregistret

Om centralnämnden för lagtingsval anser att någon utan laglig grund har utlämnats ur rösträtsregistret eller tagits in i det eller att en anteckning i rösträtsregistret är oriktig, har centralnämnden rätt att på eget initiativ fatta beslut om korrigerings av registret genom att personen fogas till rösträtsregistret, anteckna att personen saknar rösträtt eller rätta den oriktiga anteckningen.

Ett beslut om anteckning i rösträtsregistret om att någon saknar rösträtt ska vara skriftligt och delges personen i fråga genom bevislig delgivning.

Om personen i fråga har dött eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades behöver inget skriftligt beslut fattas.

När någon fogas till rösträttsregistret ska ett röstkort utan dröjsmål sändas till honom eller henne.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret ska han eller hon utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

25 §

Delegering av beslut

Centralnämnden för lagtingsval kan delegera behandlingen och avgörandet av rättelseyrkanden och de korrigeringar som centralnämnden har rätt att göra av rösträttsregistret till en ledamot av nämnden eller till en person som nämnden har anställt för detta ändamål.

I centralnämndens beslut om delegering av beslutanderätten får ändring inte sökas särskilt.

26 §

Ändring i rösträttsregistret

Centralnämnden för lagtingsval ska utan dröjsmål meddela valregistermyndigheten om ändringar i rösträttsregistret som föranleds av centralnämndens avgörande. Valregistermyndigheten ska införa ändringarna i rösträttsregistret senast den fredag som infaller den 16 dagen före valdagen klockan 12.

27 §

Överklagande

Beslut av centralnämnden för lagtingsval genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller lämnats utan prövning och centralnämndens beslut enligt 22 § 2 mom. får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol. Besvär ska anföras senast den sjunde dagen efter den dag då personen i fråga har delgetts beslutet eller den dag då beslutet publicerades på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla. En besvärsskrift som riktas till förvaltningsdomstolen kan skickas till valregistermyndigheten eller centralnämnden för lagtingsval för vidarebefordran till förvaltningsdomstolen. På anförande av besvär tillämpas i övrigt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Ålands förvaltningsdomstol ska utan dröjsmål underrätta den ändringsökande och centralnämnden för lagtingsval om sitt beslut. Om beslutet innebär att någon ska införas i rösträttsregistret eller att uppgifterna om någon ska ändras, ska förvaltningsdomstolen även underrätta valregistermyndigheten om beslutet. Om förvaltningsdomstolen meddelar ett sådant beslut senare än fjärde dagen före valdagen klockan 19, ska domstolen dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralvalnämnden, som ska foga beslutet till vallängden. Även om besvären har förkastats eller lämnats utan prövning ska förvaltningsdomstolen meddela valregistermyndigheten om detta.

Valregistermyndigheten ska genast göra de nödvändiga ändringarna i rösträttsregistret. Om besvären har förkastats eller lämnats utan prövning ska en anteckning om detta göras i registret.

Ålands förvaltningsdomstols beslut enligt denna paragraf får inte överklagas genom besvär.

28 §

Rösträttsregistrets laga kraft

Rösträttsregistret vinner laga kraft den 16 dagen före valdagen klockan 12.

Ett rösträttsregister som vunnit laga kraft ska följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha vunnit laga kraft även om besvär har anförts hos Ålands förvaltningsdomstol och domstolen inte har fattat beslut med anledning av besvären före den tidpunkt som nämns i 1 mom.

Om någon har antecknats sakna rösträtt och anteckningen är uppenbart oriktig kan valregistermyndigheten stryka anteckningen ur rösträttsregistret även efter att det vunnit laga kraft.

Den som på valdagen för valnämnden uppvisar ett sådant beslut av Ålands förvaltningsdomstol eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han eller hon är röstberättigad, ska tillåtas rösta. Beslutet eller en kopia av det ska överlämnas till valnämnden.

29 §

Anteckning om röstning i rösträttsregistret

Landskapsregeringen ska senast den 1 september under valåret konstatera om det finns teknisk beredskap att genomföra förtidsröstningen så att en anteckning om förtidsröstning görs direkt i rösträttsregistret.

Om rösträttsregistret är i bruk under förtidsröstningstiden ska en anteckning göras i registret om när, i vilket val och på vilket förtidsröstningsställe en väljare har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare, en valbestyrelses ordförande, den kommunala centralvalnämnden och på den kommunala centralvalnämndens begäran av valregistermyndigheten. Om anteckningen visar sig vara oriktig kan den rättas endast av den kommunala centralvalnämnden eller på centralvalnämndens begäran av valregistermyndigheten.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

30 §

Vallängder

Efter avslutad förtidsröstning ansvarar landskapsregeringen för att *vallängder* skrivs ut ur rösträttsregistret från och med den onsdag som infaller den fjärde dagen före valdagen klockan 19.

Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis. De innehåller rubriker med uppgift om kommun och röstningsområde. I vallängderna upptas samtliga i rösträttsregistret införda personer i alfabetisk ordning, om inte landskapsregeringen har bestämt att de ska upptas på något annat sätt. För varje person anges fullständigt namn, personbeteckning och de anteckningar som gjorts om honom eller henne i rösträttsregistret.

Landskapsregeringen ansvarar för att vallängderna skickas till de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Landskapsregeringen kan bestämma att uppgifterna i vallängderna skickas till centralvalnämnderna i maskinläsbar form.

Den kommunala centralvalnämnden ansvarar för att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar på valdagen.

Vallängderna är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

Om rösträttsregistret inte är i bruk under förtidsröstningstiden ska vallängderna med avvikelser från 1 mom. skrivas ut ur rösträttsregistret genast efter att registret vunnit laga kraft. Vallängderna ska sedan av landskapsregeringen utan dröjsmål sändas till de kommunala centralvalnämnderna.

31 §

Avslutande av rösträttsregistret

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft ska de arkivutskrifter som landskapsregeringen bestämmer matas ut ur rösträttsregistret. Därefter ska valregistermyndigheten se till att alla uppgifter utplånas ur registret.

4 kap. Att ställa upp kandidater

32 §

Rätt att ställa upp kandidater i lagtingsval

I lagtingsval får kandidater ställas upp av en *etablerad politisk förening* och av röstberättigade personer som har bildat en *valmansförening* särskilt för det ändamålet.

Med en etablerad politisk förening avses en registrerad förening, vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter på Åland och som har varit företrädd i det nuvarande eller det föregående lagtinget.

En etablerad politisk förening anses företrädd i lagtinget då någon kandidat blivit invald från en kandidatlista som ställts upp under en beteckning som innehåller föreningens namn.

33 §

Rätt att ställa upp kandidater i kommunalval

I kommunalval får kandidater ställas upp av en *etablerad kommunal politisk förening* och av en *lokal förening* som av en etablerad politisk förening har beviljats rätt att i dess namn ställa upp kandidater i kommunalvalet, samt av röstberättigade personer som har bildat en *valmansförening* särskilt för det ändamålet.

Med en etablerad kommunal politisk förening avses en registrerad förening vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i kommunen och som har varit företrädd i det nuvarande eller föregående kommunfullmäktige.

En etablerad kommunal politisk förening anses företrädd i kommunfullmäktige då någon kandidat blivit invald från en kandidatlista som ställts upp under en beteckning som innehåller föreningens namn.

34 §

Valombud

En förening som ställer upp kandidater i val ska utse ett *valombud* och en ersättare för valombudet. Valombudet och ersättaren utses antingen direkt av medlemmarna vid ett möte eller enligt föreningens stadgar. De rättigheter och skyldigheter som enligt denna lag gäller för valombudet gäller också för valombudets ersättare.

En medlem eller en ersättare i en centralnämnd får inte vara valombud.

Valombudet för en valmansförening ska vara medlem av föreningen och får inte vara kandidat i samma val.

Valombudet för en etablerad politisk förening, en etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening får vara kandidat i samma val.

35 §

Valmansförening

En valmansförening bildas genom upprättande av en stiftelseurkund där de kandidater som föreningen avser att ställa upp anges. Stiftelseurkunden ska vara daterad och undertecknad av alla medlemmar. Varje medlem ska försäkra att han eller hon är röstberättigad i valet i fråga. För varje medlem ska anges namn och titel, yrke eller syssla. I en stiftelseurkund som gäller lagtingsvalet anges också medlemmarnas hemkommun. I en stiftelseurkund som gäller kommunalvalet kan medlemmarnas adress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges. Stiftelseurkunden kan innehålla ett bemyndigande för valombudet att ingå valförbund på valmansföreningens vägnar. Om ett sådant bemyndigande saknas kan föreningen inte ingå valförbund.

I en valmansförening som bildas för att ställa upp kandidater i lagtingsvalet ska antalet medlemmar vara minst tio gånger antalet kandidater på kandidatlistan. I en valmansförening som bildas för att ställa upp kandidater i ett kommunalval ska antalet medlemmar vara minst tre gånger antalet kandidater på kandidatlistan. En kandidat får inte vara medlem i sin valmansförening.

En person får inte vara medlem i fler än en valmansförening för samma val. Om någon har anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val, ska hans eller hennes underskrift anses ogiltig och den mottagande centralnämnden ska avlägsna den från samtliga stiftelseurkunder i valet.

36 §

Beslut om att ställa upp kandidater

En etablerad politisk förening och en etablerad kommunal politisk förenings beslut om att ställa upp kandidater till lagtinget eller fullmäktige, samt beslut om att lämna in kandidatanmälan, ska fattas vid ett föreningsmöte eller på det sätt föreningens stadgar anger att medlemmarnas beslutanderätt ska utövas. Besluten kan även fattas av föreningens styrelse om föreningsmötet har gett en sådan fullmakt.

En lokal förenings beslut om att ställa upp kandidater i kommunalvalet i en etablerad politisk förenings namn ska fattas på ett möte.

En förening som avses i denna paragraf kan bestämma att valombudet inte får ingå överenskommelse om valförbund. Om ett sådant beslut inte fattas, har valombudet rätt att på föreningens vägnar ingå en sådan överenskommelse.

37 §

Valförbund

Ett valombud som har den rätten kan på föreningens vägnar samverka i ett val med en eller flera andra föreningar genom att ingå en överenskommelse om bildande av valförbund.

Etablerade politiska föreningar och etablerade kommunala politiska föreningar har rätt att ställa upp sina kandidater på flera listor. Listorna bildar ett valförbund utan att någon särskild överenskommelse behöver göras.

En överenskommelse om valförbund ska undertecknas av valombuden för de föreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen ska innehålla fullmakter för en av undertecknarna att vara valförbundets valombud och för en att vara valombudets ersättare.

38 §

Antal kandidater som får ställas upp

En valmansförening, en etablerad politisk förening, en etablerad kommunal politisk förening, en lokal förening eller ett valförbund har rätt att ställa upp ett antal kandidater som är högst två gånger så stort som antalet representanter som ska utses i valet.

39 §

Kandidatlista

En kandidatlista ska tydligt uppta kandidaternas namn, samt uppgift om deras titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck. Vid sidan av eller i stället för en kandidats förnamn får användas ett allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I en lista som gäller lagtingsval anges kandidaternas hemkommun. I en lista som gäller kommunalval kan kandidaternas adress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges.

En kandidatlista får inte uppta andra än i denna paragraf nämnda uppgifter såvida de inte är nödvändiga för att klarlägga kandidaternas identitet.

Kandidaterna ska ställas upp i den ordning som de avses ha i sammanställningen av kandidatlistor.

Till kandidatlistan ska fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivanden att ställa upp som kandidat, uppgifter om deras personbeteckningar samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som kandidater på någon annan kandidatlista i samma val. Kandidaternas namn ska i medgivandet ha samma form som i kandidatlistan.

40 §

Beteckningar för kandidatlistor och valförbund

En enskild kandidatlista eller ett valförbund ska ha en beteckning i sammanställningen av kandidatlistor.

En kandidatlista som ställts upp av en etablerad politisk förening, en etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening får den politiska föreningens namn som beteckning.

Ett valförbund som innehåller en etablerad politisk förening, en etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening ska ha en beteckning som innehåller namnet på varje politisk förening som ingår i valförbundet.

En valmansförenings kandidatanmälan eller en anmälan om överenskommelse om bildandet av ett valförbund kan innehålla ett förslag till beteckning. Den föreslagna beteckningen får inte vara missvisande eller olämplig. I beteckningen kan ingå ett namn som är infört i föreningsregistret om föreningen gett ett skriftligt tillstånd.

41 §

Kandidatanmälan och anmälan om valförbund

En kandidatanmälan och en anmälan om överenskommelse om valförbund ska lämnas in senast klockan 16 den måndag som infaller den 34 dagen före valdagen. Anmälan ska innehålla valombudets försäkran att kandidaterna är valbara och handlingarna ska vara undertecknade av valombudet. I handlingarna ska valombudets kontaktuppgifter uppges.

Handlingar som gäller lagtingsval ska lämnas in till centralnämnden för lagtingsval och handlingar som gäller kommunalval ska lämnas in till den kommunala centralvalnämnden i respektive kommun.

42 §

Handlingar som bifogas en kandidatanmälan

En etablerad politisk eller en etablerad kommunal politisk förening ska till kandidatanmälan bifoga ett protokollsutdrag från det organ som fattade beslut i ärendet. Protokollsutdraget ska innehålla uppgifter om kandidatlistorna, valombudet och valombudets ersättare. Till anmälan ska bifogas ett utdrag ur föreningsregistret där föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

En lokal förening ska till kandidatanmälan bifoga ett protokollsutdrag från mötet där beslut fattades om att ställa upp kandidater. Protokollsutdraget ska innehålla uppgifter om valombudet och en fullmakt för ombudet att anmäla föreningens kandidatlista under den etablerade politiska föreningens namn. Till anmälan ska även bifogas den etablerade politiska föreningens meddelande om rätt för den lokala föreningen att ställa upp kandidater i kommunalvalet i den etablerade politiska föreningens namn. Den lokala föreningen ska uppges namn och kontaktuppgifter för föreningens valombud och valombudets ersättare samt bifoga fullmakterna för dem.

43 §

Förbud att överklaga en förenings beslut

Bestämmelserna i föreningslagen (FFS 503/1989) om ogiltighet och klander av en förenings beslut tillämpas inte på ett beslut som en förening fattar i ett ärende som avses i detta kapitel.

5 kap.**Behandling av kandidatanmälan**

44 §

Beslut om inlämnande av handlingar

Vid det första sammanträdet enligt 13 § ska centralnämnderna fatta beslut om tidpunkt och plats för inlämnande av kandidatanmälan och anmälan om överenskommelse om ett valförbund.

Centralnämndens för lagtingsvalet beslut ska offentliggöras på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla enligt förvaltningslagens bestämmelser om offentlig delgivning. Av tillkännagivandet ska även framgå datum och klockslag för valförrättningen samt information om förtidsröstningen och förtidsröstningstiden.

Den kommunala centralvalnämndens beslut ska offentliggöras på det sätt kommunala tillkännagivanden görs offentliga. Av tillkännagivandet ska även framgå antalet fullmäktige som ska väljas i kommunen.

45 §

Behandling av anmälningar

Vid det sammanträde som centralnämnderna håller den tisdag som infaller den 33 dagen före valdagen behandlas kandidatanmälningar och anmälningar om överenskommelse om valförbund och övriga handlingar som har lämnats in.

En anmälan som inte inkommit inom utsatt tid ska avvisas. Om en person som har ställts upp på en kandidatlista har avlidit eller inte är valbar ska centralnämnden stryka kandidatens namn från listan. Om någon skriftligen har samtyckt till att vara uppställd på flera kandidatlistor ska centralnämnden stryka kandidatens namn från samtliga listor. Kan en anmälan av någon annan orsak inte godkännas ska detta genast meddelas valombudet.

Anmälningar som har lämnats in inom utsatt tid och mot vilka centralnämnden inte har någon anmärkning, ska godkännas.

Vid sammanträdet bestäms kandidatlistornas och valförbundens inbördes ordning genom lottdragning.

46 §

Rättelse och komplettering av handlingar

Om ett valombud har meddelats att en anmälan inte kan godkännas har valombudet rätt att senast den fredag som infaller den 30 dagen före valdagen klockan 16 komplettera anmälan, att rätta de inlämnade handlingarna samt att rätta uppgifter om en kandidat i kandidatlistan.

Om inte ett tillräckligt antal röstberättigade har undertecknat en valmansförenings stiftelseurkund, får en komplettering göras endast i det fall antalet har minskat till följd av att centralnämnden har strukit personer som har anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val.

47 §

Sammanställning av kandidatlistor

Vid det sammanträde som hålls den 30 dagen före valdagen avgör centralnämnderna de rättelser och kompletteringar som har gjorts med anledning av anmärkningar mot kandidatanmälningarna eller mot anmälningarna om överenskommelse om valförbund.

Vid sammanträdet gör centralnämnderna en preliminär sammanställning av kandidatlistorna, i vilken kandidaterna förses med löpande ordningsnummer i den ordning som anges i kandidatlistan och efter lottdragningen. Sammanställningen för lagtingsvalet börjar med nummer 2 och sammanställningen för kommunalvalet med nummer 502.

I sammanställningen sammanförs de kandidatlistor som hör till samma valförbund. Kandidatlistorna och valförbunden ska tydligt avskiljas från varandra så att det framgår vilka kandidatlistor som hör till respektive valförbund.

För de kandidatlistor som hör till samma valförbund och för kandidatlistor utanför valförbund anges den beteckning som föreslagits. Om en centralnämnd inte godkänner en sådan beteckning, eller om inget förslag till beteckning har meddelats, ska nämnden bestämma en bokstavs-beteckning. En sådan bokstavs-beteckning ska endast ange valförbundets eller kandidatlistans ordning i sammanställningen.

48 §

Fastställande och offentliggörande av sammanställningen

Vid det sammanträde som hålls den 27 dagen före valdagen ska centralnämnderna vid behov rätta den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna. Om en kandidat har avlidit eller inte är valbar ska kandidatens namn strykas från kandidatlistan. Härefter fastställs sammanställningen av kandidatlistorna slutligt.

Sammanställningen av kandidatlistor för lagtingsvalet ska offentliggöras på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla enligt förvaltningslagens bestämmelser om offentlig delgivning. Sammanställningarna för lagtingsvalet och för respektive kommun ska offentliggöras på det sätt kommunala tillkännagivanden görs offentliga.

49 §

Tryckning och distribution

Centralnämnderna ska låta trycka sammanställningen av kandidatlistor i tillräckligt antal. Sammanställningen för lagtingsvalet trycks på vitt papper och sammanställningen för kommunalvalet trycks på grönt papper. Sammanställningen av kandidatlistor för lagtingsvalet ska senast den 18 dagen före valdagen i tillräckligt antal skickas till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valnämnderna. Sammanställningen av kandidatlistor för kommunalvalet ska inom samma tid skickas till kommunstyrelsen och valnämnderna inom kommunen.

De kommunala centralvalnämnderna ska skicka sammanställningen av kandidatlistor för kommunalvalet till landskapsregeringen i det antal exemplar landskapsregeringen bestämmer. Landskapsregeringen ska skicka ett tillräckligt antal exemplar av varje sammanställning till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valbestyrelserna och valförrättarna.

50 §

Insyns rätt för valombud

Valombuden ska ha tillgång till den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna. Centralnämnderna meddelar ombuden på vilket sätt listorna är tillgängliga.

Valombuden har rätt att vara närvarande vid det sammanträde då sammanställningen av kandidatlistor fastställs slutligt.

51 §

Förbud mot ändringssökande

I centralnämndernas beslut som avses i detta kapitel får ändring inte sökas särskilt.

6 kap.**Allmänna bestämmelser om valförrättning**

52 §

Meddelande om valförrättningen

Centralnämnden för lagtingsval ska senast 20 dagar före valdagen meddela om förtidsröstningen på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla enligt förvaltningslagens bestämmelser om offentlig delgivning. I meddelandet ska ingå information om förtidsröstningstiden, om alla allmänna förtidsröstningsställen samt om möjligheten att rösta per brev och via internet.

Centralnämnden för lagtingsval ska senast sju dagar före valdagen meddela om valförrättningen på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla enligt förvaltningslagens bestämmelser om offentlig delgivning. I meddelandet ska ingå information kommunvis om samtliga röstningsområden och vallokaler.

Den kommunala centralvalnämnden ska senast sju dagar före valdagen meddela om valförrättningen på det sätt kommunala tillkännagivanden görs offentliga. I meddelandet ska ingå information om kommunens röstningsområden och om var vallokalen i varje röstningsområde är belägen.

53 §

Bestämmelser om förtidsröstningsställen och vallokaler

De allmänna förtidsröstningsställena och vallokalerna ska vara tillgängliga för alla väljare utan hjälp.

Den kommunala centralvalnämnden ska se till att alla förhandsröstningsställen och vallokaler i kommunen har ett utrymme som är lämpligt för röstningen. Det ska finnas tillräckligt med plats också för väljare som inväntar sin tur att rösta.

I lokalerna ska finnas *valskärmar* som garanterar att valhemligheten skyddas. Sammanställningarna av kandidatlistor för vardera valet ska finnas tillgängliga. Det ska vara tydligt för väljarna vilka kandidater som är uppställda i respektive val.

I eller omedelbart utanför förhandsröstningsställen och vallokaler får det inte hållas tal, publiceras eller delas ut tryckta eller skrivna upprop eller bedrivs någon annan aktivitet som utsätter väljarna för påverkan eller försök därtill, eller som inskränker deras valfrihet på något sätt.

Valförrättarna, valbestyrelsen eller valnämnden har rätt att vidta åtgärder för att upprätthålla ordningen och trygga att valförrättningen fortgår ostörd.

54 §

Valsedlar

Vid förtidsröstning på ett förtidsröstningsställe och per brev samt vid röstning på valdagen ska *valsedlar* användas. Valsedlarna ska ha standardformatet 148 gånger 210 mm. De ska vara dubbelvikta och på inre sidan vara försedda med en överskrift som anger vid vilket val de ska användas. På höger sida om vikningen ska finnas en heldragen cirkel som har en diameter av 90 mm. I cirkelns mitt ska beteckningen Nr... anges. På vänster sida om vikningen ska finnas en skrafferad cirkel som täcker anteckningen om kandidatnummer när valsedeln är hopvikt.

Landskapsregeringen ska låta trycka valsedlarna för såväl lagtingsvalet som kommunalvalet. Valsedlarna ska för lagtingsvalet vara vita och för kommunalvalet gröna. Valsedlarna ska utformas så att bevarandet av valhemligheten tryggas. Valsedlarna får inte innehålla något annat än vad som bestäms i denna paragraf.

Landskapsregeringen ska sända ett tillräckligt antal valsedlar till varje kommunal centralvalnämnd. Valsedlarna översänds i slutet omslag försett med en anteckning om deras antal. Förändelserna skickas enligt bestämmelserna i 60 § inför förtidsröstningen och i god tid inför röstningen på valdagen.

55 §

Ifyllande av valsedeln

På valsedeln ska kandidatens nummer i sammanställningen antecknas så tydligt att tvivel inte uppstår om vilken kandidat som avses. Några andra anteckningar eller markeringar får inte göras på valsedeln. Anteckningen på valsedeln ska göras innanför en valskärm eller på något annat sätt som garanterar att valhemligheten bevaras.

Väljaren har rätt att på begäran få nya valsedlar. Väljaren ska riva sönder de först utgivna valsedlarna i valmyndighetens åsyn.

56 §

Grundläggande bestämmelser om röstning

En väljare har rätt att rösta på en kandidat som finns upptagen i sammanställningen av kandidatlistorna.

En väljare ska avge sin röst personligen. De allmänna förtidsröstningsställena och vallokaler ska vara utrustade så att alla väljare kan fylla i valsedeln utan hjälp. På begäran ska valförrättaren, en medlem av valbestyrelsen eller ett särskilt valbiträde bistå vid röstningen. En väljare vars förmåga att göra en anteckning på valsedeln försvåras på grund av en funktionsnedsättning, sjukdom eller kroppsskada får vid röstningen anlita den person han eller hon själv önskar som biträde. En uppställd kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar får inte vara biträde. Med make eller maka avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap.

Den som bistår en väljare är skyldig att samvetsgrant följa väljarens anvisningar och ska hemlighålla vad han eller hon har fått veta i samband med röstningen.

57 §

Valstämpel

Landskapsregeringen fastställer och tillhandahåller de *valstämplar* som ska användas vid röstning på förhandsröstningsställen och i vallokaler.

7 kap.

Gemensamma bestämmelser om förtidsröstning

58 §

Rätt att förtidsrösta

Alla som är röstberättigade får förtidsrösta på de allmänna förtidsröstningsställena. Den som är röstberättigad och vårdas eller är intagen i en inrättning som kommunstyrelsen har bestämt att ska vara förtidsröstningsställe, får förtidsrösta i denna inrättning. Bestämmelser om förtidsröstning på förtidsröstningsställen finns i 8 kap.

Den som är röstberättigad men som på grund av vistelse utanför Åland eller som till följd av sjukdom eller funktionsnedsättning eller på grund av

någon annan liknande omständighet inte kan rösta på ett allmänt förtidsröstningsställe eller i en vallokal under valförrättningen, får förtidsrösta per brev enligt vad som föreskrivs i 9 kap.

Den som är röstberättigad men inte har sin hemkommun på Åland den 1 september valåret, får förtidsrösta i lagtingsvalet via internet enligt vad som föreskrivs i 10 kap.

59 §

Förtidsröstningstiden

Förtidsröstningstiden inleds den 15 dagen före valdagen och avslutas den femte dagen före valdagen.

60 §

Förtidsröstningshandlingar

Vid förtidsröstning på ett förtidsröstningsställe och per brev ska valsedel samt valkuvert, följebrev och ytterkuvert användas. Vid förtidsröstning via internet används inga förtidsröstningshandlingar. Följebrev och ytterkuvert som används vid röstning på ett förtidsröstningsställe ska skilja sig från dem som används vid förtidsröstning per brev.

Landskapsregeringen ska senast den 34 dagen före valdagen skicka valsedlar och övriga förtidsröstningshandlingar till de kommunala centralvalnämnderna. Centralvalnämnderna ska vidarebefordra valsedlarna och de övriga förtidsröstningshandlingarna till valförrättarna och valbestyrelsen i kommunen samt till dem som avser att förtidsrösta per brev.

61 §

Granskning av förtidsröstningshandlingarna

De kommunala centralvalnämnderna ska senast klockan 19 fredagen före valdagen hålla sammanträde och då granska de förtidsröstningshandlingar som har kommit in till nämnden. En röstning ska lämnas obeaktad om:

- 1) förtidsröstningsförsändelsen inkommer för sent,
- 2) den som har förtidsröstat bevisligen har avlidit,
- 3) den som har förtidsröstat inte är införd i rösträttsregistret eller vallängden såsom röstberättigad,
- 4) följebrevet är så bristfälligt eller otydligt att det inte kan utredas vem väljaren är,
- 5) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning,
- 6) den enligt prioriteringsordningen i 3 mom. inte ska beaktas.

Om en väljare har röstat flera gånger under förtidsröstningen ska det beaktas i följande ordning:

- 1) röstning på ett förtidsröstningsställe,
- 2) röstning per brev,
- 3) röstning via internet.

Förtidsröstningsförsändelser som inkommer för sent får inte öppnas. Om en röstning lämnas obeaktad får inte valkuvertet öppnas.

Ett valkuvert som är öppet ska med bevarande av valhemligheten tillslutas.

62 §

Anteckning i vallängden

Om följebrev och valkuvert kan godkännas antecknar den kommunala centralvalnämnden i vallängden i vilket eller vilka val väljaren har utövat sin rösträtt, såvida inte en notering har gjorts i rösträttsregistret i samband med röstningen. Samtidigt antecknas också i vallängden vilka väljare som har utövat sin rösträtt genom att förtidsrösta via internet.

63 §

Behandling av valkuverten

De valkuvert som inkommit från förtidsröstningsställen får inte öppnas och ska behandlas skilt från de förtidsröstningsförsändelser som inkommit per brev.

Den kommunala centralvalnämnden ska, med bevarande av valhemligheten, bryta godkända valkuvert från väljare som har förtidsröstat per brev. Centralvalnämnden ska, utan att öppna den hopvikta valsedel, stämpla den och därefter innesluta den i ett nytt valkuvert.

Valkuvert gällande kommunalval och lagtingsval ska sorteras separat för sig. De godkända valkuverten räknas och antalet kontrolleras mot de anteckningar som gjorts i vallängden.

Den kommunala centralvalnämnden ska skicka de valkuvert som gäller lagtingsvalet till centralnämnden för lagtingsval i en förseglad försändelse, och även ange antalet kuvert på försändelsen. Valkuverten ska skickas på det sätt och inom den tid som centralnämnden för lagtingsvalet har bestämt.

Den kommunala centralvalnämnden ska förvara de valkuvert som gäller kommunalvalet på ett säkert sätt fram till valdagen.

64 §

Skydd av valhemligheten om antalet förtidsröster är litet

Om 50 personer eller färre har förtidsröstat i lagtingsvalet i en kommun ska centralnämnden för lagtingsval vid sitt sammanträde under valdagen besluta att förtidsrösterna ska granskas och räknas av centralnämnden tillsammans med rösterna från en annan kommun.

Om 25 personer eller färre har förtidsröstat i kommunalvalet i en kommun ska den kommunala centralvalnämnden vid sitt sammanträde fredagen före valdagen besluta att förtidsrösterna ska granskas och räknas av centralvalnämnden tillsammans med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden.

Om ett beslut enligt 2 mom. fattas ska centralvalnämnden informera den berörda valnämnden. Efter avslutad röstning på valdagen ska valsedlarna, med bevarande av valhemligheten, tas ut ur valurnan och räknas samt läggas i ett omslag. Valnämndens ordförande och viceordförande, eller någondera av dem tillsammans med en annan medlem, ska omedelbart lämna valsedlarna till den kommunala centralvalnämnden. En anteckning om förfarandet ska göras i valprotokollet.

65 §

Räkning av förtidsröster

De godkända valkuverten öppnas vid centralnämndernas sammanträde på valdagen. Sammanträdet får inledas och öppnandet påbörjas tidigast klockan 12, såvida inte centralvalnämnden har fattat beslut om att förtidsrösterna i kommunalvalet ska räknas tillsammans med rösterna som avgivits på valdagen i ett röstningsområde. I nämndens protokoll antecknas antalet valkuvert. Därefter öppnas valkuverten och rösterna räknas på det sätt som i 91 § föreskrivs för räkning av röster i en valnämnd.

Resultatet av räkningen av förtidsrösterna får inte offentliggöras förrän valförrättningen är avslutad klockan 20.

Centralnämnden för lagtingsval ansvarar för att de förtidsröster som avgetts via internet inte räknas och rapporteras förrän på valdagen klockan 20.

66 §

Förbud mot ändringssökande

I en valmyndighets beslut i ett ärende som gäller förtidsröstning enligt kap. 7–10 i denna lag får ändring inte sökas särskilt.

8 kap. **Förtidsröstning på ett förtidsröstningsställe**

67 §

Anordnande av röstning

De valförrättare som utsetts av den kommunala centralvalnämnden ansvarar för förtidsröstningen vid allmänna förtidsröstningsställen. Vid varje allmänt förtidsröstningsställe ska finnas minst två valförrättare närvarande.

Valbestyrelsen i kommunen ansvarar för förtidsröstningen i en inrättning. Förtidsröstningen i en inrättning anordnas endast för dem som vårdas eller har intagits där.

Röstningsförfarandet på ett förtidsröstningsställe ska vara organiserat så att valhemligheten bevaras.

Den kommunala centralvalnämnden ska översända valstämplar och övrig utrustning till valförrättarna och valbestyrelsen i kommunen inför förtidsröstningen.

Efter avslutad förtidsröstning ska valstämplarna, överblivna förtidsröstningshandlingar samt förteckningarna över de väljare som förtidsröstat omedelbart skickas till den kommunala centralvalnämnden.

68 §

Tider för röstning

Ett allmänt förtidsröstningsställe ska under förtidsröstningstiden vara öppet för röstning de tider kommunstyrelsen bestämmer. Röstningstiderna får inte infalla vardagar före klockan 8 eller efter klockan 20 och inte heller lördagar före klockan 9 eller efter klockan 18.

Förtidsröstning i en inrättning ska under förtidsröstningstiden anordnas under en eller högst två dagar på de tider som valbestyrelsen bestämmer.

Valförrättarna och valbestyrelsen ska se till att information om röstningstiderna och om förfarandet vid förtidsröstningen finns på en väl synlig plats på förtidsröstningsstället.

69 §

Genomförande av röstning

För att rösta på ett förtidsröstningsställe ska väljaren personligen anmäla sig till valförrättaren eller valbestyrelsen för att få en valsedel och övriga förtidsröstningshandlingar för endera valet eller för båda valen. Väljaren ska kunna styrka sin identitet.

Sedan väljaren gjort sin anteckning på valsedeln ska den vikas ihop och därefter stämplas med valstämpeln av valförrättaren eller valbestyrelsen. Omedelbart därefter ska väljaren innesluta valsedeln i valkuvertet i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn. Valkuvertet ska tillslutas. På valkuvertet får inte några anteckningar göras.

70 §

Följebrev och ytterkuvert

Följebrevet ska innehålla följande uppgifter om väljaren:

- 1) fullständigt namn,
- 2) personbeteckning, om en kvitteringsanteckning enligt 71 § görs i följbrevet,
- 3) personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress, om en kvitteringsanteckning inte görs.

Väljaren ska underteckna följbrevets försäkran om att han eller hon personligen och med bevarande av valhemligheten har fyllt i valsedeln, fått den stämplad och lagt den i valkuvertet som därefter tillslutits.

Följebrevet riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun där väljaren är röstberättigad. Röstkortet kan användas som följebrev om rösträttsregistret inte är i bruk på förtidsröstningsstället.

På ytterkuvertet antecknas namnet på den kommunala centralvalnämnd som anges i följebrevet eller på röstkortet.

Väljaren ska lämna valkuvertet, följebrevet eller röstkortet och ytterkuvertet till valförrättaren eller valbestyrelsen.

71 §

Notering av röstningen

När rösträttsregistret är i bruk på förtidsröstningsstället ska valförrättaren eller valbestyrelsen

- 1) kontrollera i registret att väljaren är röstberättigad,
- 2) göra en anteckning i registret om att väljaren avgett sin röst, och
- 3) göra en kvitteringsanteckning i följebrevet om att den anteckning som avses i 2 punkten har gjorts i registret; om röstningen har skett i en anstalt får anstaltens namn inte framgå av kvitteringsanteckningen.

När rösträttsregistret inte är i bruk ska en förteckning över dem som röstar föras på förtidsröstningsstället. Förteckningen är inte offentlig förrän röstningen har avslutats på valdagen.

72 §

Avslutande av röstningen

Valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande ska i följebrevet eller röstkortet intyga att röstningen har skett på föreskrivet sätt. Om en kvitteringsanteckning enligt 71 § inte görs i följebrevet ska av intyget också framgå datum för röstningen, samt förtidsröstningsställets namn eller, om röstningen försiggått i en inrättning, den kommun där inrättningen är belägen. Valkuvertet och följebrevet eller röstkortet ska därefter inneslutas i ytterkuvertet, som tillsluts.

Valförrättaren och valbestyrelsen ska omsorgsfullt och på ett tillförlitligt sätt förvara de ytterkuvert de har i sin besittning.

73 §

Vidarebefordran av ytterkuverten

Valförrättaren eller valbestyrelsen ska utan dröjsmål se till att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnden i den egna kommunen tillställs centralvalnämnden på det sätt som den har anvisat, samt att de ytterkuvert som är riktade till andra centralvalnämnder omedelbart skickas till dem per post eller på något annat tillförlitligt sätt.

9 kap.

Förtidsröstning per brev

74 §

Brevröstningshandlingar

Den som har för avsikt att förtidsrösta per brev ska skriftligen beställa brevrostningshandlingar hos den kommunala centralvalnämnden i den kommun där personen är röstberättigad. Beställningen ska göras personligen på en särskild blankett eller på något annat sätt som säkert fastställer beställarens identitet. Handlingarna kan beställas innan förtidsröstningstiden börjar men beställningen ska ha kommit in till centralvalnämnden före utgången av förtidsröstningstiden.

75 §

Den kommunala centralvalnämndens uppgifter

Den kommunala centralvalnämnden ska utan dröjsmål sända brevröstningshandlingarna tillsammans med anvisningar till den adress som beställaren har uppgivit. Om sammanställningarna av kandidatlistor för de aktuella valen har fastställts ska de bifogas.

Om en väljare som beställt brevröstningshandlingar har en adress i kommunen, ska centralvalnämnden på särskild begäran ombesörja att brevröstningshandlingarna förs direkt till väljaren samt att handlingarna avhämtas.

Centralvalnämnden gör upp en förteckning över väljare till vilka brevröstningshandlingar sänds samt en förteckning över väljare som sänder in brevröstningshandlingar. Förteckningarna är inte offentliga förrän röstningen har avslutats på valdagen.

Centralvalnämnden kan delegera uppgifterna i denna paragraf till en av nämnden utsedd person.

76 §

Tiden för röstning

Förtidsröstning per brev får ske tidigast den 27 dagen före valdagen. Brevröster vars följebrev är daterade tidigare lämnas obeaktade av centralvalnämnden. För att kunna beaktas måste brevröstningshandlingarna ha kommit till den kommunala centralvalnämnden senast klockan 19 fredagen före valdagen.

77 §

Genomförande av röstning

Vid brevröstning ska väljaren göra sin anteckning i den ena eller i vardera valsedeln och därefter innesluta dem hopvikta i respektive valkuvert, som därefter ska tillslutas. På valkuverten får inte göras några anteckningar. Väljaren ska se till att valhemligheten bevaras. Följebrevet ska fyllas i enligt anvisningarna och därefter ska de valkuvert som innehåller en valsedel samt följebrevet läggas i ytterkuvertet. I stället för följebrev kan väljaren bifoga sitt röstkort, som ska undertecknas av väljaren.

Väljaren ska adressera ytterkuvertet till den kommunala centralvalnämnden och skicka det per post eller på annat sätt. Väljaren svarar själv för att ytterkuvertet kommer in till centralvalnämnden inom den utsatta tiden.

10 kap.**Förtidsröstning via internet**

78 §

Anordnande av röstning

Förtidsröstning via internet ska anordnas i lagtingsval om ett tillförlitligt system för elektronisk röstning via internet finns till förfogande. Om landskapsregeringen senast fyra månader före valdagen inte har tillgång till ett tillförlitligt system som kan användas för elektronisk röstning via internet, ska beslut fattas om att förtidsröstning via internet inte anordnas.

79 §

Tillförlitligt system

Ett system för elektronisk röstning via internet ska betraktas som tillförlitligt om det motsvarar vedertagna normer för elektronisk röstning via internet och om det uppfyller följande grundläggande krav:

1) systemet ska garantera att valhemligheten bevaras under hela processen,

- 2) systemet ska säkerställa integriteten hos systemet och hos förteckningarna över de röstberättigade och kandidaterna,
- 3) systemet ska tillämpa en säker identifiering och autentisering av de väljare som använder det,
- 4) endast väljare som har rätt att rösta via internet ska ha tillträde till systemet och kunna rösta i det,
- 5) en röst ska kunna ändras av den som har avgett rösten,
- 6) en väljare ska ha möjlighet att utöva sin rösträtt genom att ange en uppställd kandidats nummer, eller genom att välja det alternativ som anger att han eller hon utövar sin rösträtt utan att ge sin röst åt någon av de uppställda kandidaterna,
- 7) den som har röstat ska kunna verifiera att den avgivna rösten lagras i den elektroniska valurnan som avsetts,
- 8) det ska vara möjligt att på ett sätt som är fristående från systemet verifiera att
 - a) de röster som räknas har avgetts av väljare som är röstberättigade och
 - b) att alla röster som har avgetts av väljare som är röstberättigade räknas på det sätt de är avgivna, samt
- 9) systemet ska kunna revideras; systemet för revidering ska vara öppet och överskådligt, och aktivt rapportera potentiella risker och hot.

80 §

Tider för röstning

Under förtidsröstningstiden ska förtidsröstning via internet anordnas under den tid landskapsregeringen bestämmer. Röstningen via internet ska pågå under en sammanhängande period av minst fem dygn, såvida inte centralnämnden för lagtingsval med stöd av 83 § fattar beslut om något annat. Under perioden kan korta uppehåll i röstningen göras om det krävs för underhåll av systemet.

81 §

Genomförande av röstning

Vid röstning via internet ska väljaren genomföra sin röstning på ett sådant sätt att valhemligheten bevaras.

För att rösta via internet ska väljaren identifiera sig och autentisera sin identitet på det sätt som anges.

Den som förtidsröstar via internet får rösta via internet flera gånger. Den sist avgivna rösten räknas och tidigare avgivna röster annulleras.

82 §

Elektronisk valurna

De röster som avges via internet ska förvaras i en elektronisk valurna som centralnämnden för lagtingsval har ansvaret för.

Centralnämnden ska utse minst fem personer som ansvarar för öppnandet av den elektroniska valurnan. När personerna utses ska vikt läggas vid att de ska åtnjuta stort allmänt förtroende, representera olika samhällsområden och båda könen samt ha insikter i behovet av säkerhet och integritetsskydd i samband med val. Den som är kandidat i lagtings- eller kommunalvalet kan inte utses.

De elektroniska verktyg som krävs för att öppna den elektroniska valurnan ska vara fördelade på de personer som utsetts enligt 2 mom. Det ska inte vara möjligt att öppna valurnan utan att minst tre av personerna är närvarande samtidigt.

83 §

Beslut om avbrott i röstningen

Om det under förtidsröstningstiden inträffar störningar i systemet för röstning via internet, om systemet utsätts för intrång eller om det av någon annan orsak inte kan garanteras att systemet fungerar på ett tillförlitligt sätt, ska centralnämnden för lagtingsval fatta beslut om att skjuta upp, göra uppehåll i eller upphöra med röstningen via internet tills systemets tillförlitlighet återigen kan garanteras.

Om det i samband med ett beslut enligt 1 mom. inte kan säkerställas att de röster som redan har avgetts via internet har hanterats på ett korrekt sätt i systemet, ska centralnämnden för lagtingsval fatta beslut om att rösterna ska annulleras.

Om ett beslut enligt 1 mom. leder till att tidsperioden för förtidsröstning via internet förkortas betydligt kan centralnämnden för lagtingsval bestämma att den ska förlängas, dock endast inom förtidsröstningstiden.

Centralnämnden för lagtingsval ska omedelbart informera landskapsregeringen om beslut enligt denna paragraf samt offentliggöra dem på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla. Informationen ska även publiceras på den webbplats där förtidsröstningen via internet finns.

84 §

Notering av röstning via internet i rösträttsregistret

Om landskapsregeringen enligt 29 § 1 mom. har konstaterat att det inte finns teknisk beredskap att genomföra förtidsröstningen så att en anteckning om röstning under förtidsröstningstiden görs direkt i rösträttsregistret, ska centralnämnden för lagtingsval efter förtidsröstningstidens utgång meddela respektive kommunala centralvalnämnd vilka väljare som har röstat via internet under förtidsröstningstiden. Meddelandet ska ha formen av en röstningsområdesvis uppställd förteckning i alfabetisk ordning enligt efternamn. Vid behov anges väljarens personbeteckning. Den kommunala centralvalnämnden ska ha tillgång till meddelandet vid det möte som hålls fredagen före valdagen. Förteckningen är inte offentlig förrän röstningen har avslutats på valdagen.

85 §

Meddelande om annan röstning

Den kommunala centralvalnämnden ska meddela centralnämnden för lagtingsval om de väljare som har röstat via internet och som också har röstat på något annat sätt under förtidsröstningstiden, på det sätt centralnämnden för lagtingsval bestämmer. Vid behov anges väljarens personbeteckning. Centralnämnden för lagtingsval ska ha tillgång till meddelandet senast på valdagen klockan 12.

Centralnämnden för lagtingsval ska se till att de röster som avgetts via internet av de väljare som avses i 1 mom. annulleras. Rösterna och uppgifter om vem som röstat ska utplånas ur den elektroniska valurnan innan den öppnas och rösterna räknas.

86 §

Kontroll och granskning

Landskapsregeringen ska fortlöpande under den tid röstningen via internet pågår och omedelbart efter valdagen låta kontrollera funktionen hos systemet för internetröstning. Processerna kan granskas av en oberoende instans med tillräcklig kunskap och erfarenhet av motsvarande system.

Landskapsregeringen ska låta verifiera rösterna i den elektroniska valurnan för att säkerställa att de har registrerats som avsett, att de lagrats som de registrerades och att de räknats som de var lagrade. Verifieringen ska utföras av en oberoende instans.

11 kap. Röstning på valdagen

87 §

Anordnande av röstning

Valnämnden ansvarar för röstningen på valdagen.

I vallokalen ska finnas ett av valnämnden utsett särskilt *valbiträde* som har till uppgift att bistå väljare att genomföra röstningen. En uppställd kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar får inte vara valbiträde. Med make eller maka avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap.

88 §

Tider för röstning

På valdagen ska vallokalen vara öppen för röstning mellan klockan 9 och 20. När vallokalen stängs klockan 20 har de som anlänt rätt att avge sin röst.

89 §

Inledande av röstningen

När röstningen på valdagen inleds ska valnämndens ordförande eller viceordförande visa de närvarande att valurnan är tom, samt därefter försegla urnan och öppna försändelsen med valsedlar.

90 §

Genomförande av röstning

Den som har för avsikt att rösta ska anmäla sig hos valnämnden i det röstningsområde där han eller hon är upptagen i vallängden. Väljaren ska kunna styrka sin identitet för valnämnden.

Väljaren får en valsedel för endera valet eller för båda valen, efter att valnämnden har konstaterat att han eller hon är antecknad i vallängden som röstberättigad i respektive val och att han eller hon inte har förtidsröstat.

Valbiträdet ska på begäran av väljaren bistå vid röstningen. Väljaren har också rätt att anlita en medlem av valnämnden som biträde vid röstningen, om det inte fördröjer valförrättningen.

Sedan väljaren har gjort sin anteckning på valsedeln, ska den hopvikta valsedeln stämplas med valstämpeln och därefter läggas i valurnan.

Valnämnden ska notera i vallängden att väljaren har utövat sin rösträtt.

91 §

Valnämndens avslutande åtgärder

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarat valförrättningen avslutad, tas de avgivna valsedlarna omedelbart ut ur valurnan. Valsedlarna för lagtingsvalet och kommunvalet skiljs åt och räknas var för sig. Likaså räknas antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden har utövat sin rösträtt i vardera valet.

Om den kommunala centralvalnämnden med stöd av 64 eller 94 § har beslutat att valsedlarna inte ska granskas och räknas i valnämnden, ska de omedelbart läggas i ett omslag och lämnas in till centralvalnämnden på det sätt som den bestämt. I valprotokollet ska en anteckning om förfarandet göras.

Valsedlarna öppnas därefter och granskas. En valsedel som inte kan godkännas läggs åt sidan. De återstående valsedlarna sorteras enligt kandidatnummer. Därefter räknas antalet valsedlar för varje kandidat.

Valnämnden ska utan avbrott ordna och räkna valsedlarna. Nämnden har rätt att vid behov anlita särskild personal för att biträda vid räkningen. Resultatet av den preliminära rösträkningen ska utan dröjsmål meddelas till centralnämnden för vartdera valet.

Samtliga valsedlar läggs därefter ordnade efter kandidat i omslag, ett för vartdera valet. Också de valsedlar som valnämnden inte har godkänt läggs i omslaget. Omslaget ska tillslutas omsorgsfullt och förseglas på det sätt landskapsregeringen har föreskrivit. På omslaget skrivs den mottagande centralnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändaren.

92 §

Valprotokoll

Valnämnden ska föra *valprotokoll* vid valförrättningen. Protokoll förs skilt för lagtingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet ska antecknas

- 1) datum och klockslag då valförrättningen inleddes och avslutades,
- 2) närvarande medlemmar av valnämnden och personal som nämnden anlitat för rösträkningen,
- 3) valbiträdena och biträden som anlitats av väljare,
- 4) antalet röstberättigade,
- 5) antalet väljare som röstat i förtidsröstningen och på valdagen,
- 6) det totala antalet inlämnade valsedlar och antalet valsedlar som avgetts för varje kandidat,
- 7) datum och klockslag då valsedlarna lades i omslag och förseglades, samt
- 8) de valombud eller av dem befullmäktigade personer som var närvarande då valsedlarna ordnades och räknades.

Fullmakterna för de personer som varit närvarande med fullmakt ska fogas till protokollet.

När protokollet är färdigställt ska det läsas upp och justeras samt under-tecknas av ordföranden eller viceordföranden och minst en annan medlem av valnämnden. Därefter ska protokollet och bilagorna läggas i ett omslag som förseglas och förses med den mottagande centralnämndens adress samt uppgift om innehåll och avsändare. Om valsedlarna inte har granskats och räknats i valnämnden bifogas inte bilagorna för sammanräkningsuppgifterna. En notering om detta görs i protokollet.

93 §

Inlämmande av handlingar

Valnämndens ordförande och viceordförande, eller någondera av dem tillsammans med en annan medlem av valnämnden, ska utan dröjsmål lämna in valsedlarna och valprotokollet till respektive centralnämnd. Den mottagande centralnämnden kan föreskriva att försändelserna får inlämnas på något annat sätt.

Vallängden och övriga handlingar ska lämnas till den kommunala centralvalnämnden för arkivering.

94 §

Skydd av valhemligheten i små röstningsområden

Om antalet röstberättigade personer i ett röstningsområde inte är flera än 100 ska den kommunala centralvalnämnden i god tid före valet besluta att valsedlarna från det aktuella röstningsområdet ska slås ihop med rösterna från minst ett annat av kommunens röstningsområden. Rösterna ska blandas och därefter granskas och räknas av den kommunala centralvalnämnden.

den. Bestämmelsen tillämpas inte i kommuner som utgör ett röstningsområde.

Den kommunala centralvalnämnden ska underrätta centralnämnden för lagtingsval om ett beslut som fattas enligt denna paragraf.

95 §

Förbud mot ändringssökande

I en valmyndighets beslut som avses i detta kapitel får ändring inte sökas särskilt.

12 kap.

Fastställande av valresultatet och utfärdande av fullmakter

96 §

Granskning av valsedlarna

Centralnämnden för lagtingsval och de kommunala centralvalnämnderna ska senast klockan 12 dagen efter valdagen inleda granskningen av valsedlarna och av valnämndernas uträkningar samt avgöra vilka valsedlar som är ogiltiga.

97 §

Ogiltiga valsedlar

En valsedel är ogiltig om

- 1) valkuvertet innehåller fler än en valsedel,
- 2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning,
- 3) det i valsedeln har antecknats flera än ett kandidatnummer eller en kandidats nummer antecknats så att det inte fullt tydligt framgår vilken kandidat som avses,
- 4) valsedeln har försetts med något särskilt kännetecken eller om det har gjorts någon annan obehörig anteckning i den,
- 5) kandidatnumret har antecknats på något annat än på en valsedel som en valmyndighet tillhandahållit eller om
- 6) valsedeln inte är stämplad.

En anteckning på en valsedel som endast förtydligar på vilken kandidat väljaren har avsett att rösta betraktas inte som en obehörig anteckning.

De valsedlar som anses ogiltiga avskiljs och läggs i ett särskilt omslag grupperade enligt röstningsområde. Omslaget förseglas och förvaras med de godkända rösterna.

98 §

Förfarande vid rösträkningen

Centralnämnderna ska särskilt för varje kandidat räkna det sammanlagda antalet godkända röster som avgetts till förmån för honom eller henne vid förtidsröstningen och vid röstningen på valdagen.

Rösträkningen ska genomföras på följande sätt:

- 1) en kandidats *röstetal* bestäms genom sammanräkning av de godkända valsedlar där kandidatens nummer har antecknats och antalet röster som avgetts för kandidaten via internet,
- 2) en kandidatlistas röstetal bestäms genom att räkna ihop röstetalen för listans alla kandidater och
- 3) ett valförbunds röstetal bestäms genom att räkna ihop röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.

99 §

Tillgodoräknande av röster i särskilda fall

Om en kandidat som har fått röster vid valet inte är valbar eller har avlidit ska de röster som avgetts för kandidaten ändå tillgodoräknas kandidatlistan och valförbundet.

100 §

Fastställande av valresultatet

Centralnämnderna fastställer valresultatet vid ett sammanträde som ska hållas senast den fjärde dagen efter valdagen.

Uträkningen av valresultatet görs på följande sätt:

1) Alla kandidater på samma kandidatlista antecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal. Därefter får kandidaterna preliminära *jämförelsetal* på så sätt, att den första kandidaten får listans hela röstetal som sitt jämförelsetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare. För de kandidater som inte tillhör ett valförbund är det preliminära jämförelsetalet samtidigt kandidaternas slutliga jämförelsetal.

2) De kandidater som tillhör samma valförbund antecknas härefter enligt storleken av deras preliminära jämförelsetal på så sätt, att den med det högsta preliminära jämförelsetalet ställs främst. Därefter tilldelas kandidaterna i valförbundet slutliga jämförelsetal så, att den första av kandidaterna som slutligt jämförelsetal får valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

3) Alla de i det aktuella valet uppställda kandidaternas namn antecknas på nytt i fallande ordning enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal, och vid varje kandidats namn antecknas det slutliga jämförelsetalet.

Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgörs kandidaternas inbördes ordningsföljd genom lottdragning.

Valresultatet fastställs genom att det räknat från början av den kandidatförteckning som avses i 2 mom. 3 punkten väljs så många som ska utses vid valet.

Då det görs uppehåll i centralnämndens förrättning, ska samtliga valsedlar och uträkningar hållas förvarade så att ingen utomstående har tillgång till dem.

101 §

Närvarorätt för valombud

Vid centralnämndernas sammanträden för granskning och räknande av valsedlar och fastställande av valresultatet har valombuden, eller av dem särskilt för varje valmyndighet skriftligen befullmäktigade personer, rätt att närvara.

102 §

Ersättare

Till ersättare för en lagtingsledamot utses den kandidat som följer närmast efter de valda på samma kandidatlista. Om samtliga kandidater på kandidatlistan har blivit valda utses den kandidat i valförbundet som närmast efter de valda har det högsta slutliga jämförelsetalet, om kandidatlistan ingår i ett valförbund.

Om en ersättare inte kan utses från samma kandidatlista eller valförbund, utses den kandidat som närmast efter de valda har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Om den första ersättaren utses gemensamt för tre eller flera valda ska i lagtingsvalet en andra ersättare utses.

Ersättare för en ledamot i fullmäktige utses enligt bestämmelserna i 39 § kommunallagen.

Om ett mandat har blivit ledigt och det saknas utsedd ersättare ska centralnämnden vid behov sammanträda för att utse en ersättare enligt bestämmelserna i denna paragraf.

103 §

Offentliggörande av valresultatet

Centralnämnden för lagtingsval ska utan dröjsmål offentliggöra valresultatet tillsammans med en besväransvisning på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla, enligt förvaltningslagens bestämmelser om offentlig delgivning. Förutom de valdas namn, titel, yrke eller syssla och hemort ska också deras röstetal och slutliga jämförelsetal offentliggöras, liksom vem som utsetts till ersättare för var och en av de valda. Centralnämnden för lagtingsval ska också underrätta landskapsregeringen, landshövdingen och de kommunala centralvalnämnderna om valresultatet.

Den kommunala centralvalnämnden ska underrätta de valda och kommunstyrelsen om valresultatet samt offentliggöra det tillsammans med en besväransvisning på det sätt kommunala tillkännagivanden görs offentliga. Förutom de valdas namn, titel och yrke eller syssla ska också deras röstetal och slutliga jämförelsetal offentliggöras.

104 §

Fullmakter

Centralnämnden för lagtingsval utfärdar fullmakter för dem som valts in i lagtinget samt för ersättare som ska träda i en ledamots ställe.

Fullmakten för en lagtingsledamot ska ha följande lydelse:

"Vid lagtingsval, som förrättades den, har (titel eller yrke) N.N., bosatt i, valts till ledamot av Ålands lagting. Mandattiden fortgår tills nästa lagtingsval har förrättats och det tidigare lagtingets arbetsår har avslutats".

Om ett uppdrag som lagtingsledamot blir ledigt på grund av bestämmelserna i 7 eller 10 § lagtingsordningen för Åland utfärdar centralnämnden för lagtingsval fullmakt för den som för motsvarande tid ska inträda i lagtinget. En sådan fullmakt ska ha följande lydelse:

"Vid lagtingsval, som förrättades den, har (titel eller yrke) N.N. valts till ledamot av Ålands lagting. Då mandatet emellertid har blivit ledigt enligt bestämmelserna i 7 eller 10 § lagtingsordningen (2011:97) för Åland, har (titel eller yrke) M.M., bosatt i, blivit utsedd att ersätta N.N. som ledamot av lagtinget för den tid mandatet är ledigt".

Fullmakterna ska dateras och undertecknas.

105 §

Centralnämndernas protokoll

Vid centralnämndernas sammanträde för fastställande av valresultatet ska protokoll föras. I protokollet antecknas sammanträdestiden, närvarande medlemmar och övriga närvarande personer samt de beslut nämnden fattar.

I protokollet ska antalet förtidsröster anges. Antalet ogiltiga valsedlar och valsedlar som inte är ifyllda ska anges skilt beträffande valsedlar som avgetts vid förtidsröstning och skilt för varje röstningsområde. Den kommunala centralvalnämnden ska skilt ange antalet förtidsröster som avgetts per brev samt det antal som avgetts via internet.

Om den kommunala centralvalnämnden har räknat rösterna från två eller flera röstningsområden tillsammans, eller förtidsrösterna tillsammans med rösterna från ett röstningsområde, ska en anteckning om saken göras i protokollet.

Protokollet undertecknas av sekreteraren samt bestyrks av ordföranden.

106 §

Centralnämndernas avslutande åtgärder

Centralnämnderna ska sätta in alla valsedlar i omslag som förseglas. Den elektroniska valurnan innehållande röster avgivna via internet ska också förseglas. Valsedlarna och den elektroniska valurnan förvaras till dess följande val förrättats och vunnit laga kraft.

Ett exemplar av sammanställningen av kandidatlistorna och samtliga uträkningar ska förseglas samt förvaras som bilaga till protokollet.

Handlingarna från lagtingsvalet och den elektroniska valurnan förvaras i landskapsarkivet och handlingarna från kommunalvalen i respektive kommuns arkiv.

13 kap.**Överklagande av valresultatet**

107 §

Beslut som får överklagas

Beslut om fastställande av valresultat får överklagas genom besvär enligt vad som bestäms i detta kapitel.

108 §

Rätt att överklaga beslut om lagtingsval

Besvär över ett beslut om fastställande av valresultat i ett lagtingsval får anföras av var och en vars rätt eller fördel kränks av beslutet. Den som har varit uppställd som kandidat i valet och en etablerad politisk förening som lämnat in en kandidatanmälan får anföras besvär på den grund att beslutet strider mot lag.

Den som är röstberättigad i lagtingsvalet får dessutom anföras besvär på den grund att valet har skett i oriktig ordning och att detta har kunnat påverka valresultatet.

109 §

Rätt att överklaga beslut om kommunalval

Besvär över ett beslut om fastställande av valresultat i ett kommunalval får anföras av var och en vars rätt eller fördel kränks av beslutet. Den som har varit uppställd som kandidat i valet, en etablerad kommunal politisk förening och en etablerad politisk förening som lämnat in en kandidatanmälan får anföras besvär på den grund att beslutet strider mot lag.

Den som är röstberättigad i kommunalvalet eller kommunmedlem får dessutom anföras besvär på den grund att valet har skett i oriktig ordning och att detta har kunnat påverka valresultatet.

110 §

Anförande och behandling av besvär

Besvär anföras hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet har offentliggjorts.

På besvärsförfarandet och behandlingen av besvär tillämpas i övrigt förvaltningsprocesslagen.

Besvär ska handläggas i brådskande ordning.

111 §

Besvärmyndighetens beslut

Om en valmyndighets beslut eller åtgärd har varit lagstridig och om lagstridigheten uppenbart har kunnat påverka valresultatet, ska valförrättningen göras om, ifall inte valresultatet kan rättas.

Har centralnämnden för lagtingsval eller en kommunal centralvalnämnd förfarit lagstridigt vid uträkningen eller fastställandet av valresultatet och har lagstridigheten påverkat valresultatet, ska detta rättas.

112 §

Delgivning av beslut

När det gäller lagtingsval ska Ålands förvaltningsdomstols beslut delges den som har överklagat, centralnämnden för lagtingsval, valombuden samt landskapsregeringen. Om beslutet innebär att valresultatet rättas eller att omval ska förrättas ska det utan dröjsmål offentliggöras på landskapsregeringens elektroniska anslagstavla enligt förvaltningslagens bestämmelser om offentlig delgivning.

När det gäller kommunalval ska Ålands förvaltningsdomstols beslut delges den som har överklagat, kommunstyrelsen, den kommunala centralvalnämnden, valombuden samt, om beslutet innebär att valresultatet rättas eller att omval ska förrättas, landskapsregeringen. Den kommunala centralvalnämnden ska utan dröjsmål offentliggöra förvaltningsdomstolens beslut på det sätt kommunala tillkännagivanden görs offentliga.

113 §

Överklagande av förvaltningsdomstolens beslut

Ålands förvaltningsdomstols beslut får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Om beslutet innebär att valresultatet rättas eller att omval ska förrättas, har de som nämns i 108 respektive 109 § rätt att överklaga beslutet.

Vid delgivning och offentliggörande av högsta förvaltningsdomstolens beslut tillämpas de bestämmelser som enligt 112 § gäller Ålands förvaltningsdomstols beslut.

14 kap.

Omval, nyval och fyllnadsval

114 §

Omval efter överklagande

Vid omval till lagtinget med anledning av ett överklagande är valdagen den första söndagen efter att 50 dagar har förflutit sedan besvärmyndighetens beslut har vunnit laga kraft. Omval till en kommuns fullmäktige förrättas samma dag som omval till lagtinget. Ifall endast omval till fullmäktige förrättas är valdagen den söndag som den kommunala centralvalnämnden bestämmer.

Förrättandet av ett omval sköts av samma valmyndigheter som vid det upphävda valet. Vid omval till en kommuns fullmäktige anordnas förtidsröstning på ett förtidsröstningsställe endast i den kommun där omvalet förrättas. Förtidsröstning via internet anordnas inte vid omval.

Vid ett omval används samma lagakraftvunna rösträttsregister och samma sammanställning av kandidatlistorna som vid det upphävda valet, om inte besvärmyndighetens beslut föreskriver något annat. Röstkort skickas inte till de röstberättigade. Vid förrättande av omval ska i övrigt bestämmelserna om ordinarie val följas i tillämpliga delar.

Lagtingsledamöter eller fullmäktigeledamöter som blivit valda i det upphävda valet kvarstår i sina uppdrag till dess resultatet av omvalet har fastställts.

Resultatet av ett omval till lagtinget ska genast meddelas lagtinget och resultatet av ett omval till fullmäktige ska genast meddelas fullmäktige i kommunen i fråga.

115 §

Nyval efter upplösning av lagtinget

Vid nyval efter upplösning av lagtinget är valdagen den första söndagen efter att 50 dagar förflutit efter beslutet om upplösning.

Vid nyval till lagtinget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om ordinarie val i denna lag. Förtidsröstning via internet anordnas inte. Om ett nytt rösträttsregister upprättas ska den 1 september som avgörande tidpunkt i 16 § ersättas med den 46 dagen före valdagen.

116 §

Kommunalt fyllnadsval

Om det i en kommun vid kommunalvalet inte väljs ett tillräckligt antal fullmäktige, eller om antalet fullmäktige minskar så att det understiger tre fjärdedelar av det antal som har bestämts enligt 38 § kommunallagen, ska i det första fallet den kommunala centralvalnämnden och i det andra fallet fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet till landskapsregeringen, som kan fatta beslut om kommunalt fyllnadsval ifall skäl för det finns. Landskapsregeringen ska samtidigt fatta beslut om hur många ledamöter som ska väljas.

Vid valet iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna i denna lag enligt av landskapsregeringen meddelade anvisningar. Förtidsröstning på ett förtidsröstningsställe anordnas endast i den kommun där det kommunala fyllnadsvalet förrättas. För de fullmäktige som utses vid valet väljs även ersättare. Om ett nytt rösträttsregister upprättas ska den 1 september som avgörande tidpunkt i 17 § ersättas med den 46 dagen före valdagen.

15 kap.**Särskilda bestämmelser**

117 §

Kostnadsfördelning

Landskapsregeringen svarar för

- 1) kostnaderna för centralnämnden för lagtingsval,
- 2) kostnaderna för rösträttsregistret och vallängderna,
- 3) kostnaderna för valförrättarna och de allmänna förtidsröstningsställen,
- 4) kostnaderna vid kommunalvalet för tryckning av valsedlar, röstkort samt handlingar för förtidsröstningen,
- 5) kostnaderna för förtidsröstningen via internet,
- 6) anskaffningen av och kostnaderna för de tillbehör för försegling som centralnämnder och valnämnder behöver.

Kommunen svarar för kostnaderna för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna och valbestyrelserna. Landskapsregeringen ersätter dock kommunen för hälften av kostnaderna för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som betalats till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnder och valbestyrelser.

Vid omval eller nyval till lagtinget svarar landskapsregeringen för alla kostnader. Vid omval till kommunernas fullmäktige eller kommunalt fyllnadsval svarar kommunen för alla kostnader.

118 §

Ansvar i myndighetsverksamhet

Om en medlem av centralnämnden för lagtingsval, den kommunala centralvalnämnden, valnämnden eller valbestyrelsen eller en valförrättare eller någon annan person som i egenskap av valmyndighet enligt denna lag försummar sina skyldigheter, ska han eller hon straffas såsom tjänsteman för tjänstebrott.

119 §

Straffbestämmelser

Bestämmelserna om valbrott, röstköp, röstningsfusk och förvanskande av valresultat i 14 kap. 1 – 4 §§ strafflagen (FFS 39/1889) ska tillämpas när det gäller lagtingsval och kommunalval på Åland.

Utöver straffbestämmelserna i 1 mom. ska bestämmelserna om orsakande av fara för informationsbehandling och innehav av hjälpmedel vid nätbrott i 34 kap. 9a och 9b §§ strafflagen, samt bestämmelserna om kränkning av kommunikationshemlighet, grov kränkning av kommunikationshemlighet, systemstörning, grov systemstörning, dataintrång, grovt dataintrång och identitetsstöld i 38 kap. 3 §, 4 §, 7a §, 7b §, 8 §, 8a § respektive 9a § strafflagen tillämpas på Åland.

På orsakande av fara för informationsbehandling, kränkning av kommunikationshemlighet, grov kränkning av kommunikationshemlighet, systemstörning, grov systemstörning, dataintrång och grovt dataintrång tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer i 9 kap. strafflagen.

120 §

Flyttning av särskilda dagar i vissa fall

Om valdagen vid omval, nyval eller fyllnadsval enligt denna lag skulle infalla på nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, självstyrelsedagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen, annandag jul eller nyårsaftonen, ska följande söndag i stället vara valdag.

Om en bestämd dag enligt denna lag skulle infalla på en helgdag eller en helgfri lördag, självstyrelsedagen, midsommaraftonen eller julaftonen, gäller följande vardag som utsatt dag. Detta gäller inte en utsatt dag för valförrättningen, inte heller en dag för inledande och avslutande av förtidsröstningen eller en dag för meddelande av valresultat.

Landskapsregeringen har rätt att vid behov flytta en i denna lag bestämd dag till närmaste lämpliga dag om det med anledning av överklagande har beslutats att valförrättningen ska göras om, om det på grund av lagtingets upplösning har fattats beslut om nyval av lagtinget eller om landskapsregeringen har beslutat om verkställande av kommunalt fyllnadsval.

121 §

Formulär och anvisningar

Landskapsregeringen fastställer nödvändiga formulär för de handlingar och blanketter som används vid val samt meddelar de anvisningar som behövs.

Landskapsregeringen tillhandahåller valurnor samt de handlingar, blanketter och annan utrustning som behövs vid valförrättningen.

122 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lags ikraftträdande upphävs landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval. Bestämmelser i annan lagstiftning som gäller kommunala centralnämnden ska efter denna lags ikraftträdande gälla kommunala centralvalnämnden. De kommunala centralnämnder som har tillsatts med stöd av den upphävda lagen benämns efter denna lags ikraftträdande kommunala centralvalnämnder, och kvarstår i sina uppdrag till dess att deras mandatperiod tar slut. Även övriga valmyndigheter som har

tillsatts med stöd av den upphävda lagen kvarstår i sina uppdrag under den tid deras mandatperiod varar.

Mariehamn den 16 januari 2019

Gun-Mari Lindholm
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman